

OPPIMATERIAALI

Tämä oppimateriaali käsittelee Klockriketeaternin tuottamaa *Julius Caesar* -näytelmää, joka on tehty yhteistyössä Sirius Teaternin kanssa. Näytelmän on kirjoittanut **William Shakespeare** ja sen on ohjannut **Carl Alm**.

Klockriketeaternin kotisivuilla näytelmästä kirjoitetaan muun muassa näin:

”Caesar on voittanut sodan Pompeiusta vastaan ja palaa voittokulkueessa Roomaan. Yhtäkkiä Caesarin lähin mies Brutus poistuu saattueesta. Brutuksen ystävä Cassius näkee tilaisuutensa tulleen; hän yrittää vakuuttaa Brutuksen siitä, että Caesarin kruunaaminen kuninkaaksi pitää estää hinnalla millä hyvänsä.”

Oppimateriaali on tehty yläkoululaisille, mutta se soveltuu myös vanhempien oppilaiden käyttöön. Se on jaettu etkoihin ja jatkoihin, joista ensimmäisen voi tehdä ennen näytelmän näkemistä. Jatkomateriaalia voi käyttää jälkikäteen, esityskokemusta käsiteltäessä. Materiaalia voi käyttää äidinkielen ja kirjallisuuden, historian ja yhteiskuntaopin, elämäntutkimustiedon, kuvataiteen ja käsityön oppiaineissa. Tehtävät voi tehdä kokonaan tai valita muutaman sieltä täältä.

ENNEN NÄYTELMÄN KATSOMISTA

OTA SELVÄÄ

Työskennelkää pareittain ja ottakaa selvää yhdestä seuraavista otsikoista:

- Shakespeare
- Julius Caesar
- Rooman valtakunta
- Antiikki
- Capitolium

Vastatkaa ainakin seuraaviin kysymyksiin:

- Missä? (Missä henkilö asui? / Mikä oli aikakauden maantieteellinen sijainti? / Missä paikka sijaitsee?)
- Milloin? (Milloin henkilö eli? Minä vuosina aikakausi tapahtui? Milloin sijainti oli erityisen tärkeä?)
- Mitä? (Miksi henkilö/aikakausi/paikka on historiallisesti tärkeä?)

Kun olette valmiit, lyöttäytykää yhteen neljän muun toisia otsikoita tutkineiden parien kanssa. Kertokaa muille, mihin vastauksiin päädyitte. Näin kaikki saavat tietoa jokaisesta aiheesta. Työskentely voi myös tapahtua viidessä eri ryhmässä, jotka vuorotellen esittelevät vastaukset koko luokalle.

POHDI

Näytelmä käsittelee valtaa, petosta, hierarkioita ja totunnaisia kaavoja. Muutama käsite, joita voit pohtia:

- Hierarkia
- Yksinvaltiut
- Hallitsijuus
- Patriarkaatti

Keskustele myös:

- Mitä valtaan sisältyy? Kenellä on valtaa Suomessa?
- Onko Suomi yksinvalta?
- Minkälaista olisi elää autokratiassa?
Mitkä ovat yksinvallan edut? Entä haitat?
- Miksei kaikilla ole yhteiskunnassa samaa valtaa? Miltä näyttäisi yhteiskunta, jossa valta on jaettu tasapuolisesti?
Minkälaisia ongelmia sellaisella yhteiskunnalla voisi olla?

TUTUSTU ROOLIAHMOIHIN

Katso oppimateriaalin videotallenteita. Niissä tapaamme muun muassa Caesarin, Brutuksen ja Cassiuksen, jotka ovat näytelmän tärkeimpiä hahmoja. Heidät näet myös näyttämöllä. Tässä näytelmässä näyttelijät esittävät montaa eri roolia, joten tallenteella näkemäsi hahmon näyttelijällä saattaa lavalla olla toisiakin rooleja. Älä huoli, se on tarkoituskin. Voit ajatella sitä enemmän nähtyäsi näytelmän!

Tallenteita katsoessasi pohdi, mitä saat tietää hahmoista. Millaisilta hahmot vaikuttavat? Kuka on valtakunnassa? Mitkä ovat heidän keskinäiset suhteensa? Mitä nämä suhteet kertovat itse näytelmästä?

ROOLIT:

Julius Caesar – Julius Caesarista on tulossa keisari, jota kansa ylistää hänen sotavoittojensa tähden. Hänen vihollisensa senaatissa eivät halua Rooman valtakunnalle keisaria, vaan että Roomaa hallitsisi senaatti.

Brutus – Brutus on senaattori ja poliittinen johtaja. Hän on uskollinen senaatille ja Roomalle, ja hänen mielestään Rooma on sen yksittäisiä kansalaisia tärkeämpi. Hänet taivutellaan uskomaan, että on parasta syöstä Caesar vallasta ennen kuin hänet kruunataan keisariksi.

Cassius – Cassius on poliitikko, joka pelkää Caesarin valtaantumista. Hänen mielestään Caesar ei ansaitse enemmän valtaa kuin muut senaattorit, joten hän suostuttelee Brutuksen syrjäyttämään Caesarin.

Cinna – Näytelmässä on kaksi Cinna-nimistä hahmoa. Yksi on Caesarin vaimon veli, toinen on runoilija. Veli vastustaa Caesarin kruunaamista keisariksi kun taas runoilija on viaton. Runoilijaa kuitenkin luullaan veljeksi ja hänet murhataan.

Marcus Antonius – Marcus Antonius on poliitikko, sotapäällikkö ja Caesarin läheinen kannattaja. Hän on myös karismaattinen ja hyvä puhuja. Caesarin kuoleman jälkeen hän muuttaa kansan mielipiteen puheensa avulla, jonka jälkeen hän astuu valtaan.

NÄYTELMÄN KATSOMISEN JÄLKEEN

KESKUSTELE

- Käsittelikö näytelmä sitä, mitä odotit?
- Mikä oli näytelmässä hauskinta, odottamattominta tai oudointa?
- Millaisessa ympäristössä näytelmä tapahtui? Millä tavalla ympäristö näkyi näyttämöllä?
- Miten näyttelijät olivat pukeutuneet? Mitä mieltä olit heidän asuistaan, sopivatko ne näytelmään?
- Mitä mieltä olit äänestä? Miten äänimaailma vaikutti kokemukseesi?
- Kuinka valoa käytettiin näytelmässä? Miten valo vaikutti kokemukseesi?
- Mikä oli mielestäsi näytelmän teema?
- Mikä oli mielestäsi näytelmän sanoma?
- Muistuttaako näytelmä jotain, minkä olet aiemmin kokenut? Sen ei tarvitse olla näytelmä, se voi olla elokuva, televisio-ohjelma, tietokonepeli, taidenäyttely, konsertti tai jotain aivan muuta. Mitä samankaltaisuuksia keksit?

ETKOJEN VIDEOTALLENTEET

Tunnistitko näytelmän hahmot tallenteista? Katso tallenteita uudestaan. Ymmärrätkö niistä jotain, mitä aiemmin et ymmärtänyt? Tunnistatko repliikkejä näytelmästä?

Näytelmässä näyttelijät vaihtavat rooleja. Miten se toimii? Kuinka voi tietää, kuka on kuka? Toimiko se mielestäsi hyvin, vai tekikö se asioista sekavaa? Miksi luulet, että tämä valinta on tehty?

KUKA PELKÄÄ?

(Voit lähteä liikkeelle tallenteesta, jossa Caesar puhuu elämästä)

Näytelmässä Caesar pelkää oikeutetusti, että hänet syöstään vallasta. Hän yrittää välttää senaattiin lähtemistä, sillä hänen puolisonsa on nähnyt unessaan, että kansa aikoo syöstä Caesarin vallasta. Cinna kuitenkin taivuttelee Caesarin lähtemään, sillä se on hänen velvollisuutensa.

Oletko koskaan ollut tilanteessa, jossa olet joutunut tekemään jotain, vaikka sinua on pelottanut? Kuinka se meni? Miltä se tuntui? Kirjoita tapahtuneesta teksti tai runo.

Käytä yhtä seuraavista otsikoista:

Kun uskalsin

Uskallan

Uskaltaminen

SYYLLISYYS

(Voit lähteä liikkeelle tallenteesta, jossa Brutus puhuu)

Syylisyys on tärkeä teema näytelmässä. Syylisyys liittyy myös omatuntoon. Nyt on arvoharjoituksen aika.

Asettukaa riviin. Opettaja lukee tai keksii väitteen. Jos olet samaa mieltä, ota askel eteenpäin. Jos olet eri mieltä, ota askel taaksepäin. Jos et voi tai halua vastata, pysy paikallasi.

Väitteitä (teemana syylisyys):

- On helppoa pyytää anteeksiantoa.
- On helppoa antaa muille anteeksi.
- Ihmistä tulee aina rangaista, jos hän on syllistynyt rikokseen tai rikkeeseen.
- Jos ihminen on tehnyt jotain laitonta tai väärää (jotain, jota ei tulisi tehdä) hyvästä syystä, häntä ei tulisi rangaista.
- Huono omatunto on riittävä rangaistus.
- Kun joku on hyvittänyt rikoksensa (esim. pyytänyt anteeksi tai istunut vankeustuomion), rikos tulee unohtaa.
- On asioita, joita ei voi koskaan antaa anteeksi.

Opettaja: anna oppilaille aikaa keskustella jokaisesta väitteestä. Kysy jos joku haluaa selittää mielipiteensä. On tärkeää, että luokassa on hyvä ilmapiiri kun tehdään arvoharjoitus, jotta kaikki uskaltavat esittää mielipiteensä.

HYVÄ JOHTAJA

(Voit lähteä liikkeelle tallenteesta, jossa Cassius puhuu)

Caesar murhataan, koska toiset poliittiset johtajat eivät halua, että hänestä tulee valtakunnan keisari. Cassius sanoo:

”En tiedä mitä sinä, tai kukaan muukaan ajattelee elämästä; mutta minä itse mielummin en elä ollenkaan kuin elän peläten vertaistani. Synnyin vapaana, kuten Caesar; samoin sinä; me molemmat olemme syöneet yhtä hyvin, ja yhtä hyvin kestäimme talven kylmyyden kuin hän.”

He pelkäävät Caesarin kunnianhimoa sekä sitä, että hän saisi liian vahvan otteen kansasta. He pelkäävät myös, että valta nousee Caesarin päähän ja hänestä tulee ylimielinen nykyisiä ystäviään kohtaan.

Minkälainen on mielestäsi hyvä johtaja? Minkälaisia ominaisuuksia maan (tai pienemmän alueen, kuten kunnan, työpaikan tai ryhmän) päättäjillä tulisi olla? Onko sinulla kokemusta hyvästä johtajasta? Minkälainen johtaja olisit itse? Kirjoita ainekirjoitus otsikolla Hyvä johtaja.

TEE OMA LAAKERISEPPELE

Laakeriseppele on laakeripuun oksista tehty seppel.
Rooman valtakunnassa laakeriseppeleitä jaettiin urotöitä tehneille henkilöille. Laakeriseppele on kunniaseppele, voiton ja oppimisen symboli.

Tee oma henkilökohtainen laakeriseppeleesi. Seppeleen voi tehdä oksista tai muista esineistä, jotka symboloivat sinulle voittoa tai oppimista. Seppeleen voi myös tehdä kauniista materiaaleista, jotta seppelä olisi sellainen, jonka haluaisit saada onnistuneen teon jälkeen.

Tarvitset:

- Rautalankaa tai piipunrasseja
- ”Laakerilehtiä” kuvaavia esineitä, kuten kangaskukkia, paperinpaloja, kangaspaloja, lehdellisiä oksia tai muuta, jonka voi kiinnittää seppeleeseen
- Ompelulankaa ja/tai teippiä

Tee seppeleen pohja rautalangasta tai piipunrasseista. Voit myös käyttää muuta materiaalia, kuten kartonkia; tärkeintä on se, että pohja on kestävä. Muotoile se päähän istuvaksi renkaaksi. Jos käytät rautalankaa tai piipunrasseja, riittää että punot materiaalin yhteen. Kartongin voi helposti kiinnittää yhteen teipin avulla. Teipin kannattaa olla vahvaa teippiä, kuten ilmastointiteippiä. Kiinnitä muu materiaali pohjaan rautalangan, ompelulangan tai teipin avulla. Jos käytät lehtiä, kääri ne pohjan ympäri. Esineiden tulee peittää toisensa osittain, jotta pohjaa näkyisi mahdollisimman vähän.

Esittele laakeriseppeleesi ystävillesi. Miksi valitsit käyttämäsi materiaalit?

